

Metropolitanin Siegfried elokuvateattereissa

Teksti: Robert Storm

Näin äskettäin erässä nettikeskustelussa pohdittavan, miksi Metropolitanissa on laulajavaihdoksia niin paljon enemmän kuin useimmissa muissa oopperataloissa. Ennen *Siegfriedin* ensi-iltaa nimiosan esittäjä vaihtui kaksi kertaa. Tähtitienorin maineessa oleva **Ben Heppner** esiintyy nykyään aiempaa harvemmin ja hän peruutti Siegfriedinsä jo melko kauan sitten. Tämän jälkeen esitykset jaettiin kahden laulajan kesken. Toinen heistä oli Bayreuthissa tätä roolia laulanut **Stephen Gould**. Elokuvanäytöksen Siegfriedinä piti esiintyä Savonlinnan oopperajuhlitaikin tuttu **Gary Lehman**. Muutamaa viikkoa ennen ensi-iltaa Lehmanin ilmoitettiin sairastuneen ja peruuttavan esiintymisensä. Vähän myöhemmin hän peruutti myös tammihelmikuun *Jumalten tuhot*. Elokuvanäytöksen väliaikahaastattelussa Brünnhildenä esiintynyt **Deborah Voigt** kertoikin, kuinka vaikeita harjoitukset olivat olleet Lehmanin ollessa varsin sairas. Lopulta Siegfriediksi päätyi roolia San Franciscossa äskettäin laulanut Jay Hunter Morris. Hän onnistui lyhyellä varoitusajalla pääsemään produktioon sisään yllättävän hyvin. Hänen äänensä kuulosti kevyehköltä ja hieman käheältä – haastattelussa hänen puheäänensä oli hyvinkin käheä. Tämän takia pelkäsin, että hän ei selviäsi kunnialla loppuun asti. Suuria vaikeuksia hänelle ei kuitenkaan tullut missään vaiheessa. Vaikka hän näyttelikin melko hyvin, laulullisesti hän tarvitsee lisää tulkintaa. Lisäksi hänen ääntämisessään oli melkoisesti parantamisen varaa. Olemukseltaan hän on nuorekas ja roolinsa näköinen.

Mimenä lauloi **Gerhard Siegel**, joka on luultavasti tällä hetkellä roolin johtava esittäjä. Hän on karakteritenerorinorin lisäksi laulanut sankaritenorirooleja – äskettäin Tristania – ja hänen esiintyessään saattaa Siegfried helposti jäädä Mimen jalkoihin. Merkkejä tästä oli kuultavissa tälläkin kertaa, vaikka kovin pahoihin tilanteisiin ei päädyttykään. Väliajalla Siegel kertoi tarinan siitä, miten hän oli saanut sydänkohtauksen pari vuotta sitten Metropolitanissa esitetyn *Siegfriedin* yhteydessä. Hän kehui talon henkilökuntaa ja sanoi Metropolitanin pelastaneen henkensä.

Mimestä oli tehty hieman ällöttävä (nenän kaivamista, kirppujen syömistä...), mutta tavallaan sympaattinen. Sympaattisuudelta vei kuitenkin pohjaa alkusoiton aikana nähty kohtaus, jossa Mime ryöstää lapsen maassa makaavalta Sieglindeltä. Näkemys siitä, miten hän sai Siegfriedin kasvatettavakseen oli siis tavallista julmempi.

Wandererin rooli on suureksi osaksi aiempia Wotaneita matalampi. **Bryn Terfel**iä kuunnellessani olisin kaivannut bassomaisempaa sointia. Vaikka Terfelä kutsutaan bassobaritoniksi, paino on mielestä-

ni sanalla baritoni. Kolmas näytös on kahden ensimmäistä korkeampi, ja siinä hän olikin omimmillaan.

Fafnerin roolin laulanut **Hans-Peter König** on aikamme komeäänisimpiä bassoja. Tässä esityksessä Metsälinnun esittäjää ei nähty lavalla ennen kuin aplodien aikaan. **Mojca Erdmann** ääni kuului näyttämön takaa, kun taustalla lenтели projisoitu lintu. Tämä kaunisääninen lyyrinen sopraano esiintyi Zerlinana edellisen viikon *Don Giovannissa*.

Eric Owens jäi Alberichin roolissa huomaamattomammaksi kuin Reininkullan suuremmissa roolissa. Kun häntä haasteltiin väliajalla, hänen puheäänensä kuulosti niin matalalta ja suorastaan liioitellun oopperalaulajamaiselta, että yleisö elokuvateatterissa purskahti nauruun. Bryn Terfel totesi, että tässä *Ringin* vaiheessa Wotan ja Alberich eivät oikeastaan ole enää vihamihiä, vaan vanhoja kavereita. Vaikka *Siegfriedissä* tältä saattaakin vaikuttaa, en *Jumalten tuhon* tapahtumat huomioon ottaen voi olla Terfelin kanssa samaa mieltä.

Toisella väliajalla mietin, miten kolmas näytös sujuu, kun kaksi parasta oli jo kuollut toisessa näytöksessä. **Patricia Bardon** ei tehnyt erityisempää vaikutusta Erdana. Ohjaus teki hänestä yllättävän heikon hahmon. Lopulta päästiin Brünnhilden luokse. Muistan **Deborah Voigti**n puhuneen *Valkyyri*an väliaikahaastattelussa, että hänenlaiselleen sopraanolle Brünnhilde on *Valkyyriassa* melko matala rooli, kun taas *Siegfriedissä* rooli on korkeampi ja siitä syystä mukavampaa laulettavaa. Melkeinpä haluaisin väittää vastaan, sillä mielestäni *Valkyyria* kuului parhaisiin Voigtilta kuulemiini esityksiin, kun taas *Siegfriedissä* hänen äänensä kuulosti rasittuneelta ja korkeat sävelet vaikeilta. Trilli jäi yritykseksi ja lopun korkea c lyhyeksi.

Siegfriedin esittäjän lisäksi myös esityksen toinen tärkeä tekijä oli vaihtunut. Metropolitanin pitkäaikaisella ylikapellimestarilla ja musiikillisella johtajalla **James Levinella** on viime vuosina ollut useita erilaisia terveysongelmia. Äskettäin hän loukkasi kaatumisen seurauksena ennestäänkin huonokuntoisen selkensä. Tästä syystä hän joutui peruuttamaan syksyn esitykset sekä vähän myöhemmin myös ensi vuoden alun *Jumalten tuhon*. Tässä yhteydessä päädyttiin nopeasti vaikeaan ratkaisuun: Levine luopui ylikapellimestarin tehtävistä jatkaen kuitenkin edelleen Metropolitanin musiikillisena johtajana. Joulukuussa ilmoitettiin, että hän ei johda Metropolitanissa tällä eikä seuraavalla kaudella. Uudeksi ylikapellimestariksi nimitettiin talon päävierailija, **Fabio Luisi**. Vaikka Luisi on italialainen, hänellä on vankka kokemus saksalaisesta oopperasta. Hän johti teoksen pätevästi, vaikka vastaavaa suuruutta hänen näkemys-

Mime (Gerhard Siegel) ja Siegfried (Jay Hunter Morris)

sessään ei ollut kuin Levinella parhaimmillaan. On kiinnostavaa nähdä, mihin Metropolitan päätyy hänen toimiessaan ylikapellimestarina. En lähde arvailemaan edes sitä, onko hänen nimityksensä vain väliaikainen ratkaisu, vai jatkaako hän Levinen tapaan ylikapellimestarina vuosikymmeniä. Tällä hetkellä ehkä toivon, että myös muut kapellimestarit kuin hän pääsevät johtamaan Metropolitanin Wagner-esityksiä. Levinehan on ollut Metropolitanissa Wagnerin suhteen lähes yksinvaltiainen. Kymmenen vuoden aikana tosin muistan ainakin **Lorin Maazelin**, **Valeri Gergijevin** ja **Mark Elderin** johtaneen Wagneria Metropolitanissa – radiointien perusteella vieläpä erinomaisesti.

Koko *Ringin* lavastus perustuu erilaisiin muotoihin taipuvaan valtavaan koneeseen. Tämän lisäksi *Siegfriedissä* olivat aiempiakin osia tärkeämmässä osassa koneeseen ja näyttämöön heijastetut projisoinnit. Nämä kuvat olivat usein kauniita ja vaikuttavia. Varmasti eniten huomiota herätti se, miten Siegfriedin kuva heijastui lavalle projisoidusta lammiesta. Projisoinneista huolimatta mielestäni käy välillä, että kone saattaa sittenkin olla näyttämötoteutuksen kannalta jossain määrin rajoittava.

Koska *Ring* esitettiin äskettäin Suomen Kansallisoopperassa, sitä tekee mieli vertailla tähän esitykseen. Turhaahan tällainen vertailu saattaa olla, varsinkin kun on nähnyt toisen esityksen paikan päällä ja toisen elokuvateatterissa. Silti on kiinnostavaa miettiä, onnistuiko Suomen Kansallisooppera *Siegfriedissään* paremmin kuin maailman kuuluisin oopperatalo. Ennen kaikkea Suomessa oli yliveritaiset Wanderer ja Brünnhilde. **Jürgen Müllerkin** oli mielestäni **Jay Hunter Morrisia** parempi Siegfried, mihin vaikutti Müllerin pidempi kokemus. Toisaalta Metropolitanin Mime ja Fafner olivat loistavia. Näyttämötoteutukset olivat kummasakin esityksessä omilla tavoillaan kiinnostavia. Ehkä lopulta kannattaakin jättää vertailu ja todeta, että molemmat esitykset olivat vähintäänkin katsomisen arvoisia.

Jean DeReszke, 1896

Lauritz Melchior, 1926

Metropolitanin Siegfriedejä menneiltä ajoilta

Set Svanholm, 1946

Siegfried Jerusalem, 1988

Kuva: Winnie Klotz/Metropolitan Opera